

SEKÁČ

ÚŽASNÁ ZEMĚPLOCHA
TERRY PRATCHETT

S E K Á Ć

Copyright © 1991 by Terry Pratchett

Translation © 1996 Jan Kantůrek

Cover art copyright ©1991 by Josh Kirby

Všechna práva vyhrazena. Žádnou část této knihy není
dovoleno použít nebo jakýmkoliv způsobem reprodukovat
a šířit bez souhlasu nakladatele.

ISBN 978-80-7197-532-8

Morrisův tanec je známý na všech obydlených planetách mnohovesmíru.

Tančí se pod modrou oblohou, aby se oslavil nový život, který se rodí v půdě a pod hvězdami, protože je jaro a s trochou štěstí všechna voda v tuhém skupenství zase rozmrzne. Nutnost této události cítí dokonce i hlubokomořští živočichové, kteří nikdy neviděli slunce, a městští lidé, kteří mají s přírodními cykly a přírodou společné jen to, že svým volvem kdysi přejeli ovci.

V provedení mladých matematiků s rozcuchanými vousy, kteří ho většinou tančí v doprovodu amatérské tahací harmoniky a písni typu „Žena Tondy popeláře měla dneska nocleháře“, je to záležitost naivně nevinná, ale až krutě brutální může být v podání souboru „Ninjové Morrisova tance“, jehož členové dokáží neuvěřitelné a strašlivé věci s obyčejným kapesníkem a malým zvonečkem.

Nikdy ho nikdo netančí správně.

Snad jen na Zeměploše, která je samozřejmě plochá a leží na hřbetech čtyř slonů, kteří cestují vesmírem na krunýři Velké A'Tuin, vesmírné želvy.

A dokonce i tam byste našli jen jediné místo, kde to dokáží opravdu správně. Je to v malé vesničce, vysoko v horách Beraní hlavy, kde se z generace na generaci předává malé a velké tajemství. Tam tančí muži v první jarní den, tančí kupředu i nazpět, pod koleny mají připevněny zvonečky a volné košile jim pleskají ve větru. Jezdí tam lidé a dívají se na ně. Pak se upeče

býk a má se všeobecně za to, že je to příležitost, jak strávit s celou rodinou příjemný den v přírodě.

Jenže to není *to* tajemství.

Tajemství spočívá v tom *druhém* tanci.

A k tomu ještě nějakou dobu nedorazí.

Slyšíme tikání, jaké vydávají hodiny. A hledíme, vždyť na obloze se pohybují hodiny svého druhu a z nich prýští tikání čerstvě ražených vteřin.

Koneckonců, je třeba přiznat, že ta věc na obloze jako hodiny tak trochu vypadá. Jenže ve skutečnosti je to přesný opak hodin a největší ručička oběhne kolem jen jednou.

Tam, pod zachmuřenou oblohou, se rozprostírá pláň. Je pokryta jemnými vlnitými křivkami, které by vám pravděpodobně připomínaly úplně něco jiného, kdybyste se na ně dívali odněkud hodně daleka, a kdybyste je skutečně zahlédli hodně daleka, byli byste velmi rádi, že jste od nich, abychom se vyjádřili přesně, hodně daleko.

Těsně nad plání se vznášely tři šedé postavy. Co byly přesně zač, to se nedá normální lidskou řečí popsat. Někteří lidé by je možná nazvali cherubíny, i když ani jedna z jejich tváří nebyla zdravě růžová. Mohli byste je zařadit i mezi ty, kdo dohlížíjí na to, aby fungovala přitažlivost a vesmír byl patřičně oddělen od času. Říkejme jim tedy auditoři.* Auditoři reality.

Byli zabráněni do rozhovoru, který se ovšem odbýval beze slov. Nepotřebovali mluvit nahlas. Změnili prostě realitu tak, že jako mluvili.

* Pozn. překl.: *Auditor je něco podobného jako revizor (především v oblasti financí, potažmo daní). Když u vás někdo provádí audit, půlka města mlčí, protože neví, co to znamená, a druhá polovina vám závidí, protože věří, že to je společenská událost jen pro bohaté, zatímco když k vám přijde revize, bude se o vás už druhý den vyprávět, že jste stát ošidili o nějaký ten milion na daních.*

Jeden řekl: Nikdy předtím se to nestalo. Dá se to vůbec provést?

Jeden řekl: Bude se to muset udělat. Objevila se nám tady *osobnost*. Osobnosti už jsou věcí minulosti. Teď přetrvávají jen síly.

Prohlásil to s určitou spokojeností.

Jeden řekl: Kromě toho... docházelo tady k nepravidelnostem. Kdekoliv máte osobnost, dochází k výkyvům. Známa věc.

Jeden řekl: Pracoval snad neúčinně?

Jeden řekl: Ne. Na to ho nechytíme.

Jeden řekl: V tom to právě je. To slovo „on“. Stát se osobností znamená stát se neúčinným. Nechceme přece, aby se nám to rozmohlo. Co kdyby si vyvinula osobnost třeba taková přitažlivost? Co kdyby se rozhodla, že bude mít *ráda* lidi?

Jeden řekl: Stejně by je nakonec drtila láskou.

Jeden řekl hlasem, který mohl být ještě chladnější, kdyby už teď neměl teplotu absolutní nuly: Ne.

Jeden řekl: Promiňte, to byl jen takový můj žertík.

Jeden řekl: Kromě toho občas o své práci přemýšlí. Takové úvahy jsou nebezpečné.

Jeden řekl: Tady nemohu mít žádné námitky.

Jeden řekl: Takže jsme dohodnuti?

Jeden, který jak se zdálo na něco myslel, řekl: Moment. Nepoužil jste před chvilkou osobní zájmeno „můj“? Nevyvíváte si náhodou osobnost, že ne?

Jeden řekl provinile: Kdo, my?

Jeden řekl: Kde je osobnost, tam vznikají nesváry.

Jeden řekl: Ano, ano, to je ryzí pravda.

Jeden řekl: Dobrá, příště si dávejte pozor.

Jeden řekl: Takže jsme dohodnuti?

Podívali se do Azraelovy tváře, která se črtala na obloze. Přesněji řečeno *byla* sama oblohou.

Azrael pomalu přikývl.

Jeden řekl: Výborně. Kde je to místo?

Jeden řekl: Jmenuje se to Zeměplocha. Pohybuje se vesmírem na hřbetě obrovské želvy.

Jeden řekl: Oh, zase jedno z *těch* míst! Já je nenávidím!

Jeden řekl: Už jste to udělal zas, řekl jste „já“.

Jeden řekl: Ne! Ne! To jsem tedy neřekl! Nikdy jsem neřekl „já“! ...oh, do háje zelenýho...

Najednou postava vybuchla v plamenech a odhořela jako odhoří zápalné páry nebo plyn, rychle, bez vedlejších účinků. Téměř vzápětí se objevila znovu a byla úplně stejná jako ta, co zmizela.

Jeden řekl: Ať je to pro vás poučení. Vypěstovat si osobnost – to znamená konec. A teď... pojďme.

Azrael pozoroval, jak rychle kloužou pryč.

Je těžké změřit myšlenky stvoření tak velkého, že kdyby existovalo v reálném vesmíru, daly by se jeho rozměry udávat jen s pomocí rychlosti světla. Teď otočil své gigantické tělo a očima, ve kterých by se mohly ztratit celé hvězdy, se snažil mezi myriádami světů zahlédnout ten plochý.

Ten na zádech želvy. Svět a zrcadlo světů – Zeměplocha.

Znělo to zajímavě. A Azrael, uvězněný biliony let, se ve svém vězení tak nudil!

Teď se ocitáme v místnosti, kde se budoucnost přelévá do minulosti zrníčky „teď“.

Stěny jsou lemovány policemi plnými přesýpacích hodin. Nejsou tam však malé hodinové. Ne pětiminutky dobré k vaření vajec, jaké si můžete kdekoliv koupit na památku. Dostanete je obvykle připevněné k malému prkénku se jménem toho prázdninového zařízení, kde jste na základě vlastního svobodného výběru strávili dovolenou. Prkénko i hodiny většinou vyzdobil někdo, kdo má stejný smysl pro krásu jako nedovařený bramborový knedlík.

Není v nich dokonce písek. Jsou to vteřiny, které v nekonečném běhu mění *bude* v *bylo*.

Každé hodiny na sobě mají jméno.

Místnost je plná tichého, jemného šepotu životů lidí.

Jen si tu scénu představte...

A teď si k tomu všemu přidejte přibližující se zvучné klepání kosti na kamenné dlažbě.

Vaše pole viditelnosti zkříží tmavá postava a projde kolem nekonečných polic plných šustícího skla. Klep. Klep. Tady jsou hodiny, jejichž horní polovina je téměř prázdná. Zvednou se kostnaté prsty a zamíří k nim. Vyjmou je z řady. A další. Vyjmout z řady. A ještě. A mnoho, mnoho dalších. Všechny musí pryč.

To všechno patří ke každodenní rutině. Nebo by patřilo, kdyby tady existovaly dny.

Temná postava trpělivě prochází podél polic. Klep. Klep.

Najednou se zastaví.

Zaváhá.

Protože tady stojí zlaté, velmi malé hodiny, ne větší než běžné kapesní přesýpací.

Ještě včera tady nebyly, lépe řečeno nebyly by, kdyby tady existovalo včera.

Kostnaté prsty se kolem nich sevřely a pozvedly je ke světlu.

Na základně mají malými velkými písmeny vyraženo jméno.

Jméno zní SMRŤ.

Smrť hodiny odložil a pak je zase zvedl. Písek času už byl samozřejmě v pohybu. Jen tak pro jistotu je pokusně obrátil. Písek pochopitelně proudil dál, sypal se jednoduše vzhůru. Smrť vlastně ani nic jiného nečekal.

To znamenalo, že kdyby tady byly nějaké zítřky, tak on už by se žádných nedočkal. Už ne.

Ve vzduchu za ním se něco pohnulo.

Smrť se pomalu otočil a oslovil nezřetelnou postavu, která se vznášela v šeru opodál.

PROČ?

Postava mu to řekla.

ALE TO... NENÍ TO SPRÁVNÉ.

Postava mu řekla: Ne, to *je* správné.

Smrťovi se na tváři nehnul jediný sval, protože tam žádný neměl.

ODVOLÁM SE VÝŠ.

Postava mu řekla, že on by měl *první* vědět, že tady není odvolání. Žádné odvolání. Nikdy.

Smrť se nad tím zamyslel a pak řekl:

VŽDYCKY JSEM VYKONÁVAL SVÉ POVINNOSTI PODLE SVÉHO NEJLEPŠÍHO SVĚDOMÍ A VĚDOMÍ.

Postava se přivznášela blíž. Vzdáleně připomínala mnicha v šedém rouchu s kápí.

Postava mu řekla: My víme. A proto jsme se rozhodli, že ti necháme koně.

Slunce se blížilo k obzoru.

Nejkratší život na Zeměploše žily jepice, stvoření, kterým se to zřídkakdy podařilo natáhnout přes dvacet čtyři hodiny. Dvě z nejstarších poletovaly bezcílně sem a tam nad vodou pstruhového potoka a probíraly s několika mladšími členy večerního líhnutí historii.

„Jepice teď už zdaleka neuvidí slunce, na jaké byly zvyklé,“ řekla jedna z nich.

„To máte pravdu. Jó, za starejch dobrejch hodin, to bejvalo slunce! Bylo překrásně zlatožlutý. Ne jako tohle laciný červený zboží.“

„Taky bývalo výš.“

„To teda bejvalo. To máte pravdu.“

„A nymfy a larvy měly k jepici alespoň trochu úcty.“

„Jó, jó,“ přikyvovala druhá jepice horlivě.

„Já si myslím, že kdyby se mladé jepice v současných minutách chovaly jenom trošku líp, měly bychom slunce jako za starých hodin.“

Mladší jepice jim vychovaně naslouchaly.

„Pamatuju si hodiny,“ začala jedna ze starých jepic, „kdy tady všude, kam jepice dohlédla, byla pole.“

Mladší jepice se rozhlédly kolem.

„Ale ona jsou to pořád pole,“ nadhodila jedna z nich po chvíli opatrně.

„Jenže já pamatuju, že to byla *lepší* pole,“ prohlásila ostře stará jepice.

„Jó, jó,“ přikyvovala její družka. „A pásla se na nich kráva!“

„Bodej! To je ono! Na tu krávu si dobře vzpomínám! Stála zrovínka támhle. Nějakých – no – čtyřicet padesát minut. Byla hnědá, to vím přesně!“

„V těchhle hodinách už takovou krávu neuvidíte.“

„V těchhle hodinách už neuvidíte žádnou krávu.“

„Co je to kráva?“ zeptala se se jedna z nově vylíhnutých jepic.

„Vidíte?“ ušklíbala se starší triumfálně. „To jsou celá ta moderní efemeroptera.“ Pak se odmlčela. „Co jsme to dělaly, než jsme začaly mluvit o slunci?“

„Poletovaly jste bezcílně sem a tam nad vodou,“ napověděla jedna z mladších jepic. Alespoň tak to podle jejího názoru vypadalo.

„Ne, ještě před tím.“

„Hm... vyprávěly jste nám o Velkém pstruhu.“

„Aha, ano. Správně. Velký pstruh. To je ono. Tak podívejte, když budete celý život poctivé a hodné jepice a budete pěkně bezcílně poletovat nad vodní hladinou –“

„– a chovat se slušně ke starším a chytřejším –“

„– ano, a chovat se slušně ke starším, pak máte velkou naději, že Velký pstruh –“

Chňap.

Chňap.

„Co udělá?“ zeptala se jedna z mladších jepic.

Odpověď se neozvala.

„Co pak udělá Velký pstruh?“ zeptala se jiná jepice nervózně.

Pak se mladé jepice zadívaly na soustředné kruhy, které se rozbíhaly po vodní hladině.

„Svaté znamení!“ řekla další jepice. „Pamatuji se, že o tom jsem slyšela vyprávět! Velké kruhy na vodě! To je znamení Velkého pstruha!“

Nejstarší z mladých jepic zamyšleně pozorovala vodu. Začala si uvědomovat, že jako nejstarší přítomná jepice má teď ona právo vznášet se nejnižší nad hladinou.

„Říká se,“ začala mladičká jepice, která se vznášela v nejvrchnější vrstvě hustého roje, který se trhaně pohyboval sem a tam, „že když pro vás přijde Velký pstruh, odeberete se do země, která přetéká... přetéká...“ Jepice nenalézala slov. „Přetéká vodou,“ dokončila kulhavě.

„To by mě zajímalo,“ řekla nejstarší jepice.

„Musí tam být opravdu nádherně,“ uvažovala nahlas ta nejmladší.

„Oh? Proč myslíš?“

„Protože se odtamtud nikdo nechtěl vrátit.“

Nejdelší život na Zeměploše naopak žily proslulé Vypočítavé borovice, které rostly přímo na hranici věčného sněhu, vysoko v horách Beraní hlavy.

Vypočítavé borovice jsou jeden z mála příkladů zapůjčeného vývoje.

Většina druhů se vyvíjí sama a po svém, provádí to postupně podle okolností a podmínek, což je přesně to, co měla matka Příroda v úmyslu. To je velmi přirozené a přírodní a odpovídá to tajemným vesmírným cyklům, které se na jaře ptají, co ten nebo onen dělal v zimě. Vesmírné cykly si totiž myslí, že není nad nějaký ten milion let klasického systému pokus – omyl a skutečně tvrdého zacházení a nesnází, protože teprve ty dají jednotlivým druhům morální sílu, a některým dokonce skoro rovnou páteř.

Možná že se tahle teorie zdá v pořádku celým vývojovým

druhům, ale z pohledu některých jedinců, kterých se to týká, je úplně jedno, jestli se vyvine v prase malý růžový býložravý ještěr nebo sám skutečný čuník.

Vypočítavé borovice se všem podobným potížím vyhnuly tím, že své vývojové starosti přenechaly ostatní zelenině. Borovicové semínko, které zapadne na jakékoliv místo na Zeměploše, okamžitě prostřednictvím morfologické rezonance nasaje nejvýhodnější místní genetický kód a vyroste v rostlinu, která dokáže nejlépe využít místní půdu a klima. Obvykle se jí daří mnohem lépe než místní vegetaci, kterou většinou bezohledně utiskuje.

Co však je na Vypočítavých borovicích nejzajímavější, je způsob, jakým počítají.

Když si tyto rostliny mlhavě uvědomily, že lidé dokáží odhadnout stáří podle počtu jejich letokruhů, došly jakýmsi zvláštním myšlenkovým postupem k názoru, že *to je důvod, proč lidé stromy kácejí*.

Takřka přes noc upravily svůj genetický kód a na jejich kmenech se zhruba v úrovni očí průměrně vysokého člověka objevila světlá čísla, která udávala jejich přesný věk. Za necelý rok jako rostlinný druh téměř vyhynuly kvůli náhlému rozvoji průmyslu na výrobu dřevěných ozdobně vyřezávaných domovních čísel. Přežilo jich jen několik v těch nejobtížněji dostupných místech Zeměplochy.

Šest Vypočítavých borovic v téhle skupině naslouchalo té nejstarší, jejíž věk, jak oznamovala čísla na jejím zvrásněném a pokřiveném kmeni, byl třicet jeden tisíc sedm set a třicet čtyři léta. Jejich rozhovor trval sedmnáct let, ale byl, pravda, mírně uspěchaný.

„Pamatuji si dobu, kdy tady nebylo jediné pole.“

Borovice se rozhlížely po tisících kilometrech okolní krajiny. Obloha blikala jako nepříliš vydařený zvláštní světelný efekt v druhořadém filmu o cestování časem. V pravidelných intervalech se objevoval sníh, chvíli ležel kolem a pak zase mizel.

„A co tady tenkrát bylo?“ zeptala se nejbližší borovice.

„Led. Pokud se tomu dá říkat led. Tenkrát to byly *skutečné* ledovce. Ne jako ten led, co vidíte dneska – jedno roční období tady je a pak zase není. Tenkrát tady byl led celou věčnost.“

„A kam potom zmizel?“

„Odešel.“

„A kam odešel?“

„Kam všechny věci odcházejí? Všechno vždycky najednou zmizí nebo odejde.“

„Páni! Tohle byla docela síla!“

„Co bylo síla?“

„Ta zima, co teď zrovna skončila.“

„Tomu říkáš zima? Když já byla malou borovičkou, mívali jsme zimy, až –“

Strom nejednou uprostřed věty zmizel.

Ostatní borovice několik let rozpačitě mlčely a pak jedna z nich řekla: „Kam odešla? Jen tak! V jednom dni tady stojí, a v druhém je najednou tatam!“

Kdyby byly stromy lidmi, byly by borovice rozpačitě přešlapovaly z nohy na nohu.

„Tohle se prostě stává, děvčata,“ prohlásila jedna z nich opatrně. „Té už je líp. Dostala se na mnohem lepší místo, to si buďte jisté.* Byla to *skvělá* borovice.“

Jedna z mladých borovic, které bylo teprve pět tisíc sto jedenáct let, se zeptala: „A na jaké lepší místo?“

„Nejsme si tak docela jisté,“ odpověděla další ze skupiny. Nejistě se otřásla pod nápořem týden trvající bouře. „Ale myslíme si, že to má něco společného s... pilinami.“

A protože stromy nebyly schopné vnímat nic, co trvalo méně než jeden den, zvuk seker a pil v životě nezaslechly.

* * *

* Pozn. autora: V tomto případě hned na tři lepší místa. Byla to hlavní vchodová vrata v č. p. 31, 7 a 34, Jilmová ulice, Ankh-Morpork.

Rumpál Žička, nejstarší mág v celém sboru Neviditelné univerzity –

– v tom domově magie, sídle kouzelných společností a místě opulentních večeří –

– věděl, že musí umřít.

Svým křehkým a roztřeseným způsobem to věděl.

Jenže na druhé straně, říkal si v duchu, když na proslulém kolečkovém křesle z umně zdobené litiny chřestil po hrbolatém dláždění ke své pracovně, umístěné v přízemí, *všeobecně* vzato, každý věděl, že musí jednou umřít, dokonce i obyčejní lidé. Nikdo netušil, kde se člověk pohybuje, než se narodí, ale *když* už jste se jednou narodili, stačilo vám pár let, abyste pochopili, že jste na tu cestu dostali zpáteční jízdenku, a navíc ještě provaknutou.

Ale mágové to *opravdu* věděli. Samozřejmě ne v případech, že se jednalo o násilnou smrt nebo smrt nešťastnou náhodou, ale když šlo o ten základní jednoduchý případ, kdy se váš život prostě sám od sebe sesype, pak... prostě a jednoduše jste to věděli. Všeobecně to tušení přicházelo natolik včas, že jste stihli vrátit knihy do knihovny, dát si vyčistit svůj nejlepší tmavý oblek a vypůjčit si od přátel co největší sumu peněz.

Rumpálovi bylo sto třicet. Zdálo se mu, že většinu života prožil jako stařec. Měl dojem, že je to od života pěkně sprosté.

A nikoho to nezajímalo. Zmínil se o tom minulý týden v mágorlíku, a nikdo nezareagoval ani slovem. A dnes při obědě na něj sotva promluvili. I jeho takzvaní přátelé se mu vyhýbali, a to se ani *nepokoušel* vypůjčit si od nich peníze.

Bylo to, jako když máte narozeniny a všichni na ně zapomenou, jenže mnohem horší.

Zemře úplně osamocený a všem to bude jedno.

Vrazil kolem křesla do dveří, vjel do temné místnosti až ke stolu a začal hmatat po křesadle.

To byla další taková věc. V dnešních dnech už křesadla používal málokdo. Všichni kupovali ty smrduté žluté zápalky, které

vyráběli alchymisté. Rumpál s tím nesouhlasil. Oheň byl důležitý. Nebylo správné zapálit ho jen tak, škrt, a už to hoří! Kam se poděla veškerá úcta? Ti dnešní lidé jsou hrozní, všichni pořád někam spěchají a... ano, a ten oheň. Za starých časů býval oheň mnohem teplejší. Ty ohně, co dělají dneska? Ty vás nezahřejí, dokud si nesesednete skoro do nich. Musí to být dřevem... určitě je taky mizerné. Všechno je poslední dobou nějaké mizerné. Takové *řidší*. Slabší. Bez chuti. V ničem není ten správný život. A dni jsou taky kratší. Hmm. Něco se na nich pokazilo. Nejsou to prostě ty staré dny. Hmm. Každý z nich trvá celou věčnost, což je divné, protože dny v *množném* čísle letí jako splašené.

Po stotřicetiletém mágovi už toho lidé příliš mnoho nechtějí a Rumpál Žička si zvykl zasedat k jídelnímu stolu před každým jídlem o dvě hodiny dřív, jen aby si ukrátil čas.

Nekonečné dny pádící šíleným tempem. Nedává to vůbec smysl. Hmm. S prominutím, ani už vám to nemyslí jako za starých časů.

A taky dovolili, aby teď celou univerzitu vedli takoví mladíci! Za našich dnů stáli v čele ústavu *skuteční* mágové, mohutní objemní mužové, stavění jako obchodní barkasy, ten druh mágů, ke kterým jste mohli *vzhlížet*. Pak najednou všichni někam zmizeli a kolem Rumpála se začali objevovat ti mladíci, z nichž většina měla dokonce ještě několik vlastních zubů. Jako ten mládenec Výsměškovíc. Rumpál si na něj pamatoval docela přesně. Křestní jméno Vzoromil. Hubený chlapec, odstávající uši, nikdy neměl pořádně utřený nos a první noc ve společné ložnici brečel a volal maminku. Byl namočený v každé lumpárně. Někdo se Rumpálovi nedávno pokusil namluvit, že Výsměšek se stal arcikancléřem. Hmm. Tak padlý na hlavu ještě není, aby jim uvěřil všechno.

Kde je to zatracené křesadlo? Třesou se mi prsty... Za starých časů jsme mívali lepší prsty.

Někdo odkryl rozsvícenou lucernu. Čísi ruka mu do tápajících prstů vsunula sklenici s pitím.

„Překvapení pro vás!“

Smrťův dům obsahuje kromě jiných místností i velkou vstupní halu, jíž dominují obrovské hodiny s kyvadlem v podobě čepele, ale bez ručiček, protože v domě Smrťe neexistuje žádný jiný čas než teď. (Některé teď bylo samozřejmě dřív než teď, které je teď, ale pořád to bylo teď. Jenom o něco starší.)

Kyvadlo je čepel tak dokonalá, že kdyby ji viděl Edgar Allan Poe, vzdal by to a začal znovu jako trhovce s krevetami. Kýve se sem a tam se slabým svišš svišš a jemně odkrajuje tenoučké plátky ze šrůtku věčnosti.

Smrť se prokradl kolem hodin a vstoupil do pochmurného šera své pracovny. Tam na něj čekal Albert, sloužící a kuchař v jedné osobě, s připraveným ručníkem a péřovým oprašovadlem.

„Dobrý den, pane.“

Smrť tiše usedl na velkou židli. Albert mu přes kostnatá ramena přehodil ručník.

„Tak se nám udělal další překrásný den,“ začal společensky. Smrť mlčel.

Albert opatrně vyklepal hadřík na leštění a stáhl Smrťovi z hlavy kápi.

ALBERTE.

„Pane?“

Smrť vytáhl ze záhybů svého pláště malé zlaté přesýpací hodiny.

VIDÍŠ TOHLE?

„Jistě, pane. Velmi hezké. V životě jsem takové neviděl. Čípak jsou?“

MOJE.

Albertovy oči se bleskově stočily stranou. Na jednom rohu Smrťova stolu stály velké hodiny v černém stojánku. Nebylo v nich ani zrnko písku.

„A já myslel, že vaše jsou támhleto,“ řekl.

BYLY. TEĎ JSOU MOJE TYHLE. DÁREK NA ODCHODNOU. OD SAMOTNÉHO AZRAELA.

Albert mlčky zíral na předmět ve Smrťově ruce.

„Ale to přece... vždyť... ten písek, pane! On *se sype*.“

PŘESNĚ TAK.

„Ale to znamená... Tedy myslel jsem...?“

TO ZNAMENÁ, ALBERTE, ŽE JEDNOHO DNE SE TEN PÍSEK DOSYPE.

„Já vím, pane, ale... vždyť vy... myslel jsem, že Čas je něco, co se týká jen těch ostatních. Víte, co myslím? Ale vás ne!“ Na konci věty Albertův hlas doslova žadonil.

Smrť si stáhl ručník z ramen a vstal.

POJĎ SE MNOU.

„Vždyť vy jste Smrť, pane“ úpěl Albert a šouravým krokem spěchal za vysokou postavou, která vyšla z pracovny. „Není to nějaký žert, pane?“ dodal s nadějí v hlase. Smrť prošel halou a dal se dlouhou chodbou vedoucí ke stáji.

MÁM DOJEM, ŽE SMYSLEM PRO HUMOR JSEM SE PRÁVĚ NEPROSLAVIL.

„No dobrá, já vím, nechtěl jsem se vás dotknout. Ale kouk-
něte, vy přece nemůžete umřít, protože jste Smrť, musel byste navštívit sám sebe, vždyť by to bylo jako s tím hadem, který si požírá svůj vlastní ocas –“

UŽ JE TO TAK, JEDNODUŠE UMŘU. NENÍ ODVOLÁNÍ.

„Ale co potom bude se mnou?“ zeptal se Albert. V jeho slovech probleskovala hrůza jako slunce, na které se díváte řídkým stromořadím.

NASTOUPÍ NOVÝ SMRŤ.

Albert se narovnal.

„Nemyslím, že bych dokázal sloužit jinému pánu,“ prohlásil.

V TOM PŘÍPADĚ SE MŮŽEŠ VRÁTIT NA ZEM. DÁM TI PENÍZE. BYL JSI VŽDYCKY DOBRÝ A VĚRNÝ SLUŽEBNÍK, ALBERTE.

„Jenže když se vrátím nazpět –“

ANO, přikývl Smrť. ZEMŘEŠ.

Ocitli se v teplém šeru koňské stáje a Smrťův bílý kůň zvedl hlavu od žlabu a tiše zaržál na přivítanou. Jmenoval se Truhlík. Byl to skutečný kůň, nejen z kostí, ale i z masa. V minulosti

Smrť vyzkoušel ohnivé koně a koně-kostry a zjistil, že jsou většinou nepraktičtí, zvláště ti ohniví, kteří měli sklony podpálit si sami pod sebou podestýlku a pak stáli uprostřed plamenů a tvářili se užasle.

Smrť stáhl z háku na stěně sedlo a podíval se na Alberta, který prožíval pravá duševní muka.

Než by zemřel, zavázal se Albert zhruba před tisícem let, že bude raději sloužit Smrťovi. Nebyl nesmrtelný, přirozeně, jenže skutečný čas do Smrťovy malé soukromé říše nesměl. Existovalo tam jen věčné proměnlivé teď, ale to trvalo velmi dlouho. V reálném čase zbývaly Albertovi necelé dva měsíce a on lpěl na každém dni jako lakomec na zlatém prutu.

„Ehm, totiž, víte... já...“ začal. „Chtěl jsem říct –“

BOJÍŠ SE ZEMŘÍT?

„To není v tom, že bych... víte, já jsem vždycky... není to tak jednoduché, víte, život je zvyk, kterého se člověk velice těžko zbavuje...“

Smrť ho zvědavě pozoroval, jako by pozoroval brouka, který spadl na krovky a nemůže se obrátit.

Nakonec se Albert ponořil do hlubokého mlčení.

ROZUMÍM, řekl Smrť a sundal z dalšího háku Truhlíkovu ohlávku.

„Tak mi to připadá, že vám to vůbec nevadí! Vy chcete vážně *umřít*?“

ANO. BUDE TO VELIKÉ DOBRODRUŽSTVÍ.

„Myslíte? A nemáte strach?“

NEVÍM, CO JE TO STRACH.

„No, mohl bych vám to ukázat, jestli chcete,“ zkusil to Albert opatrně.

NE. RÁD BYCH SE TO NAUČIL SÁM. PĚKNĚ SI TO VŠECHNO VYZKOUŠÍM OSOBNĚ. KONEČNĚ.

„Pane..., když odejdete ... objeví se nový –?“

NOVÝ SMRŤ SE ZRODÍ Z MYSLÍ ŽIVÝCH, ALBERTE.

„Aha.“ Vypadalo to, že se Albertovi ulevilo. „A nevíte náhodou, jaký je a jak bude vypadat?“

NE.

„Možná že by nebylo od věci, kdybych tady trochu poklidil, připravil soupis inventáře a takové ty věci, co říkáte?“

SKVĚLÝ NÁPAD, řekl Smrť tak laskavě, jak to jen dokázal. AŽ UVIDÍM NOVÉHO SMRTĚ, SRDEČNĚ TĚ DOPORUČÍM.

„Oh. Takže vy se s ním sejdete?“

JISTĚ. ALE TEĎ UŽ MUSÍM JET.

„Cože? Tak brzo?“

JISTĚ. NESMÍM PLÝTVAT ČASEM. Smrť upravil sedlo na Truhlíkově hřbetě, pak se otočil a pyšně podržel Albertovi pod zahnutým nosem malé hodiny.

VIDÍŠ? MÁM SVŮJ VLASTNÍ ČAS!

Albert před ním nervózně ustoupil.

„Když ho teď máte, co s ním chcete dělat?“ zeptal se.

Smrť vysedl na koně.

UTRATÍM HO.

Párty byla v plném proudu. Obrovský nápis „Stotřicítka věc je jistá, Rumpál už se k smrti chystá!“ se v tom horku trochu roztekl. Věci už pomalu dospěly tak daleko, že k pití nebylo nic jiného než punč a k jídlu jakási podivná žlutá omáčka s vysoce podezřelými plackami a *nikomu to nevadilo*. Mágové spolu navzájem švitořili s nucenou veselostí lidí, kteří se vidí celý den, a teď se ještě ke všemu musí sejít i večer.

Ve středu všeho dění seděl Rumpál Žička s objemnou sklenicí rumu a klaunskou čepičkou na hlavě. Měl slzy na krajíčku.

„Opravdický večírek na rozloučenou,“ mumlal neustále dokola. „Od té doby, co odešel starý Škrabal Frcnožka, jsem nezažil jediný. To bylo, hmm, myslím v roce Vyhrožujícího toho, hmm, delfína. Myslel jsem si, že na tyhle večírky už všichni dávno zapomněli.“

„Knihovník prošel několik knih a našel nám o večírcích

všechno,“ řekl kvestor a ukázal na obrovského orangutana, který se právě pokoušel zatroubit na papírovou trumpetku. „On taky připravil banánovou omáčku. Doufám, že ji už brzo někdo dorazí.“

Naklonil se k Rumpálovi.

„Můžu vám donést ještě talířek bramborového salátu?“ řekl tím hlasitým bodrým tónem, jakým se mluví na blázny a staré nahluchlé lidi.

Rumpál si přiložil k uchu roztřesenou ruku.

„Cože? Co říkáš?“

„Salát! Ještě další salát?“

„Ne, díky.“

„A co takhle ještě jednu klobásku?“

„Hé?“

„Klobásku!“

„Mám po nich v noci hrozná větry,“ zamyslel se Žička. Chvilku váhal, ale pak si jich vzal pět.

„Ehm,“ začal opatrně kvestor, „nevíte náhodou kdy –?“

„Hé?“

„Čas! Kdy asi?“

„V půl desáté,“ odpověděl Rumpál Žička hned, i když dost nesrozumitelně.

„To je skvělé,“ řekl kvestor. „Alespoň budete mít zbytek večera, hm, tedy jaksi... volno.“

Rumpál se začal přehrabávat v tajemných hlubinách svého křesla, které bylo pravým hřbitovem starých polštářků, olámaných knih a prastarých, napůl ocumlaných bonbonů. Nakonec odněkud vytáhl malou knížečku v zelených deskách a strčil ji kvestorovi do ruky.

Kvestor ji obracel sem a tam, ale pak si všiml, že na přední straně desek je vybledlým inkoustem napsáno „Rumpál Žička – Můj deníček.“ Dnešní datum bylo založeno proužkem kůže odkrojené z anglické slaniny.

Pod nadpisem „nezapomeň“ bylo napsáno „umřít“.

Kvestorovi to nedalo, aby neotočil na následující stránku.

Ano. Pod zítřejším datem a nadpisem „nezapomeň“ bylo napsáno „znovu se narodit“.

Pohledem sklouzl k malému konferenčnímu stolku u stěny pokoje. Navzdory skutečnosti, že byla místnost plná lidí, kolem stolku bylo volné místo, jako by to bylo jakési soukromé místo, které se nikdo neodvažoval obsadit.

V instrukcích pro obřad večírku na rozloučenou byla zvláštní zmínka, která se výslovně týkala stolku. Byl prostřen černým ubrusem, na kterém bylo zlatem vyšito několik magických symbolů. Ležel na něm talířek, na němž byl výběr nejlepších jednohubek. Stála tam sklenka s vínem. Po dosti vzrušené debatě mezi mágy na něj ještě přidali papírovou karnevalovou čepičku.

Celá společnost se pomalu zklidňovala a na většině tváří bylo vidět výraz očekávání.

Kvestor vytáhl z kapsy hodinky a s cvaknutím otevřel víčko. Byly to ty nové, módní hodinky s ručičkami. Ukazovaly čtvrt na deset. Zatřásl s nimi u ucha. Pod dvanáctkou se otevřel malý poklop, z něj vystrčil hlavu miniaturní démonek a zaskřehotal fistulkou: „Vykašlete se na to, šéfe. Šlapu, jak nejrychleji umím!“

Kvestor zavřel hodinky a zoufale se rozhlédl kolem. Jak se zdálo, nikdo ze společnosti se nedral o to, přiblížit se k Rumpálu Žičkovi blíže než na nějaký ten metr. Kvestor cítil, že zůstalo na něm, aby s Rumpálem vedl společenskou konverzaci. Prozkoumal dostupná témata, ale zjistil, že každé představuje určitý problém.

Rumpál Žička mu nakonec pomohl z rozpaků sám.

„Přemyslím o tom, že se zpátky na svět vrátím jako žena,“ nadhodil.

Kvestor několikrát naprázdno otevřel a zavřel ústa.

„Už se na to moc těším,“ pokračoval Žička. „Myslím si, hmm, že to bude velká psina.“

Kvestor v duchu rychle probral svá krátká konverzační té-

mata, která měla něco společného s ženami. Nakonec se naklonil k Rumpálovu svrasklému uchu.

„A nemusí ženské dělat spoustu toho,“ zoufale v duchu zatápal po správném výrazu, „praní? A taky musí stlát a vařit a všechny tyhle věci?“

„No, tak při tom životě, jaký mám na mysli *já*, hmm, určitě ne,“ odpověděl Rumpál pevně.

Kvestor rychle zavřel ústa. V tom okamžiku zabušil arcikancléř lžící do stolu.

„Bratři –“ začal, když nastalo něco, co nemělo daleko k tichu. To vyvolalo novou vlnu veselého jásotu a výkřiků.

„– jak všichni víte, jsme tady proto, abychom oslavili, ehm, *odchod* –“ něco nervózního smíchu, „– našeho starého přítele a kolegy Rumpála Žičky. Víte, když tak tady dnes večer vidím sedět starého Rumpála, připomnělo mi to tu historku o krávi, která měla tři nohy dřevěné. Ale abych začal od začátku: byla jednou jedna kráva –“

Kvestor se v myšlenkách zatoulal jinam. Tu historku znal. Arcikancléř pravidelně zbreptal pointu a kromě toho měl kvestor stejně na mysli jiné věci.

Čas od času se ohlédl k malému stolku.

Kvestor byl velmi hodný, i když nervózní člověk a svou práci měl skutečně rád. Kromě jiného ji žádný jiný mág nechtěl dělat. Mnoho mágů by se chtělo stát například arcikancléřem nebo hlavou jednoho z osmi magických řádů, ale ani jeden nestál o to, strávit většinu času v kanceláři pročitáním spousty papírů a sčítáním jednotlivých položek. Veškeré provozní papíry celé univerzity se shromažďovaly v kvestorově kanceláři, což sice znamenalo, že chodil spát k smrti unavený, ale na druhé straně spal tvrdě a klidně a nemusel každý večer pečlivě protřepávat noční košili, zda v ní náhodou nemá škorpiona.

Zabití mága vyššího řádu byl známý a běžně používaný způsob, jak postoupit výš. To znamená, že pokud by se objevil někdo, kdo by chtěl zabít kvestora, musel by to být někdo, kdo

se dostával nad úhledně seřazenými sloupci čísel do tichého vytržení, a takoví lidé vraždí málokdy.*

Vzpomněl si na své dětství, které prožil daleko v horách Beraní hlavy. Na každý svátek Prasečí hlídky odkládali on a jeho sestra sklenku vína a koláč pro Otce prasátek. Tenkrát byly věci jiné. Byl mnohem mladší, hloupější a šťastnější.

Tak například nevěděl, že z něj jednou bude mág a že spolu s ostatními mágy odloží sklenku vína, koláč, kus dosti podezřelého kuřete v těstíčku a papírovou karnevalovou čepičku pro...
...někoho úplně jiného.

Když byl malý, pořádaly se taky na svátek Prasečí hlídky dětské veselice. Ty se řídí určitými pravidly. Vždycky ve chvíli, kdy už děti téměř omdlévají napětím, řekne některý z dospělých tajemně: „Tak mám dojem, že k nám každou chvilku zajde velmi zvláštní host!“ A skoro v tomtéž okamžiku se ozve podezřelý cinkot prasecích zvonečků za oknem a dovnitř vejde...

...a dovnitř vejde...

Kvestor zavrtěl hlavou. Býval to samozřejmě něčí dědeček s nalepenými falešnými vousy. Nějaký veselý starý brach s pytlelem hraček na zádech, který si rychle oklepával sníh z bot. Někdo, kdo vám něco *dal*.

Zatímco dnes v noci...

Možná že to starý Rumpál cítil jinak. Po nějakých sto třiceti letech života může mít i smrt určitá plus. Možná že by i vás v tomhle stáří zajímalo, co bude dál.

Arcikancléřova pokulhávající anekdota se konečně dovlekla k milosrdnému konci. Shromáždění mágové se z povinnosti zasmáli a pak se pokoušeli pochopit, v čem byla pointa.

Kvestor vrhl nenápadný pohled na své hodinky. Bylo devět dvacet.

* Poz. autora: Alespoň do dne, kdy najednou uchopí nůž na papír a prosekají si cestu oddělením provozního účetnictví do historie soudnictví.

Promluvil Rumpál Žička. Jeho řeč byla dlouhá, hlasitá a neměla hlavu ani patu. Zeširoka se rozhovořil o starých, zlatých časech a zdálo se, že je přesvědčen o tom, že přítomná společnost se skládá z lidí, které dobře znal, i když mnozí z nich vymřeli už před padesáti lety. Ale na tom nezáleželo, protože většina mágů si vypěstovala zvyk starého Rumpála neposlouchat.

Kvestor nedokázal odtrhnout oči od hodinek. Zevnitř se ozývalo tiché skřípění pedálů, na nichž si démonek trpělivě prošlapával cestičku k věčnosti.

Devět dvacet pět.

Kvestor přemýšlel, jak se to asi stane. Je možné, že nejdřív zaslechnou – *Tak mám dojem, že k nám každou chvíli zajde velmi zvláštní host!* – klapot podkov venku na dláždění?

Otevrou se dveře, nebo návštěvník projde zavřenými? To je hloupá otázka. Byl přece proslulý tím, že dokázal proniknout i do těch nejlépe střežených, zabezpečených, nebo dokonce zapečetěných míst. Nebo spíš *hlavně* tam. Zkuste se někde neprodyšně zapečetit a je to jen otázka času.

Kvestor doufal, že *On* použije dveře normálním způsobem. Kvestorovy nervy byly i tak napjaté k prasknutí.

Konverzace víc a víc skomírala. Jak si kvestor všiml, kromě něj pozoroval po očku dveře přinejmenším další tucet mágů.

Rumpál se ocitl ve středu prázdného kruhu, který se velmi ohleduplně zvětšoval. Nikdo se mu prakticky nevyhýbal, bylo to prostě tím, že náhodný Brownův pohyb, ke kterému v místnosti docházelo, odváděl všechny pomaličku stále dál.

Mágové Smrtě vidí. A když umírá mág, musí se Smrť dostavit osobně a doprovodit ho na onen svět. Kvestor jenom nemohl přijít na to, proč se něco takového považuje za výsadu –

„Tak by mě zajímalo, proč jste všichni nervózní a proč z vás polovina zírá na dveře,“ zvolal vesele Rumpál.

Kvestor znovu otevřel hodinky.

Poklůpek pod dvanáctkou se prudce nadzvedl.

„Nemůžete toho fakt nechat, šéfe?“ zaskřehotal časoskřet popuzeně. „Plete mě to při počítání!“

„Promiň,“ sykl kvestor. Bylo devět dvacet devět. Arcikancléř postoupil kupředu.

„Takže sbohem, Rumpále,“ řekl a potřásl starci pergamenovou rukou. „Tahle stará barabizna bez tebe už nikdy nebude to samé,“ dodal.

„Nevím, co si bez vás počnem,“ dodával vděčně kvestor.

„Hodně štěstí v novém životě,“ připojil se děkan. „Kdybys měl náhodou cestu kolem a vzpomněl si, kým jsi býval, zastav se!“

„Ne abyste se k nám choval jako cizí, slyšíte?“ řekl arcikancléř.

Rumpál Žička přátelsky pokyvoval. Ne že by slyšel, co mu říkají. Přikyvoval jen tak, z všeobecného principu.

Mágové se jako jeden muž otočili ke dveřím.

Poklůpek pod dvanáctkou se zvedl.

„Bim, bim, bam, bim,“ oznámil pididémon. „Cink-cink, bam, bim, bim.“

„Cože?“ vytřeštil na něj zmatený kvestor oči.

„Bylo devět hodin třicet minut,“ přeložil démonek.

Mágové se obrátili k Rumpálu Žičkovi. Většina z nich měla na tvářích mírně vyčítavý výraz.

„Proč všichni tak koukáte?“ rozhlížel se.

Vteřinová ručička hodinek se se slabým zaskřípěním znovu rozeběhla kupředu.

„Jak se cítíte?“ zeptal se děkan hlasitě.

„Nikdy jsem se necítil líp,“ usmál se Žička. „Nezbyla náhodou, hmm, ještě trocha toho rumu?“

Shromáždění mágové pozorovali, jak si nalévá do sklenice velmi štědrou dávku.

„S takovým pitím by se mělo zacházet opatrněji,“ řekl nervózní děkan.

„Na zdraví!“ zvolal rozjařeně Rumpál.

Arcikancléř zabubnoval prsty na stůl.

„Pane Žičko,“ naklonil se kupředu, „jste si *naprosto* jist?“

Rumpál si ta slova ovšem vyložil díky arcikancléřově výrazu úplně jinak. „To víte, že chci ještě něco jíst. Ne že bych ty placičky považoval za nějak zvláštní dobrotu, koneckonců, co je zvláštního na tvrdých sušenkách, namočených do ulepené sladké břečky, že? Teď bych si tak nejradši dal pěkně propečenou masovou paštičku pana Kolíka –“

A umřel.

Arcikancléř se rozhlédl po okolních mázích, přešel po špičkách ke kolečkovému křeslu a opatrně uchopil hubenou ruku prokvetlou modrými žilkami, aby zkusil puls. Pak zavrtěl hlavou.

„Tak takhle bych chtěl taky umřít,“ řekl děkan.

„Cože? Chtěl bys umřít ve chvíli, kdy budeš blábolit nesmysly o těch strašlivých věcech, které prodává Kolík Aťsepicnu?“

„Ne, myslel jsem tu chvíli potom.“

„Počkejte. Počkejte!“ řekl arcikancléř. „Tady není něco v pořádku, abyste věděli. Podle tradice se má Smrť při úmrtí mága dostavit *osobně* –“

„Třeba měl moc práce,“ pospíšil si kvestor.

„Určitě,“ přidal se k němu děkan. „Slyšel jsem, že někde kolem Quirmu řádí strašlivá chřipková epidemie.“

„Nezapomeňte taky na tu strašlivou bouři, co byla včera v noci,“ přiložil si polínko i lektor katedry Zaniklých run.

„No jistě, a navíc máme jaro a to se všude na horách trhají laviny.“

„A taky se šíří nákazy.“

Arcikancléř si zamyšleně promnul bradu.

„Hmm,“ řekl nakonec.

Trollové si jako jediní ze všech žijících tvorů na světě myslí, že čas ubíhá od konce k začátku. Jestliže znáte svou minulost a budoucnost nikoliv, říkají, pak se musíte dívat špatným směrem. Všechno živé prochází životem od konce k začátku. V zá-

sadě je to velmi zajímavá myšlenka, když si uvědomíte, že s ní přišla rasa, jejíž příslušníci tráví větší část svého života tím, že se navzájem tlučou do hlavy kamenem.

Ale ať už je to tak nebo onak, každé živé stvoření, člověk, zvíře nebo strom, vlastní určitou dávku času.

Truhlík se Smrtěm klusal dolů hustými temnými mračny.

Ted' měl svůj příděl času i Smrt'.

Nejlepší čas jeho života.

Rumpál Žička nahlédl do tmy.

„Haló?“ řekl. „Haló! Je tady někdo? Hola hej!“

Zaslechl jen vzdálené smutné sténání, jako když se vítr prohání v ústí tunelu.

„Tak vylezte, vylezte konečně, ať jste se schoval kdekoliv,“ pokřikoval Rumpál a hlas se mu třásl nepřírozenou veselostí. „Nebojte se. Já se na to docela těším!“

Tleskl nehmotnýma rukama a zamnul si je v hraném nadšení.

„Tak se pohněte. Někteří z nás před sebou mají nové životy,“ upozorňoval.

Temnota zůstávala netečná. Neobjevil se v ní jediný tvar, nezazněl jediný zvuk. Byla pustá a prázdná. A v temnotě se vznášel duch Rumpála Žičky.

Nakonec zavrtěl hlavou. „Tak mám pocit, že mě někdo pěkně vyšplouchnul,“ zabručel nakonec. „Podle mě to ale není správné!“

Jeho duch se chvíli potuloval kolem, a když se nic nedělo, došel k názoru, že je to zbytečné, a zamířil k jedinému domovu, který vlastně znal.

Byl to příbytek, ve kterém přebýval celých sto třicet let. Jeho schránka už ho zpět nečekala a vstupní brány kladly dosti rezolutní odpor. Na to, abyste překonali podobnou věc, musíte být buď velmi silný, nebo velmi odhodlaný, jenže Rumpál Žička byl více než jedno století mágem. Kromě toho to bylo něco, jako když se vloupáte do svého vlastního domu, do starého rodin-

ného majetku, ve kterém jste žili celé roky. Víte už, kde hledat to metaforické okno, které nejde pořádně přibouchnout.

Krátce řečeno, Rumpál Žička se vrátil zpět k Rumpálu Žičkovi.

Mágové nevěří na bohy, stejně jako obyčejní lidé nevěří třeba na stoly. Oni vědí, že bohové jsou, že existují z určitého důvodu, a rádi jim přiznají jejich místo v dobře organizovaném vesmíru. Jednoduše nevidí důvod k nějakému zdůrazňovanému *věření*, nepovažují za nutné chodit kolem a volat „ó, velký stole, bez nějž bychom byli ničím“. Bohové buď jsou, ať už na ně věříte nebo ne, nebo existují jen jako předmětné vyjádření vaší víry, a v tom i onom případě si toho vůbec nemusíte všimnout a šetřit si kolena na stáří.

Přesto je ve Velké síni Neviditelné univerzity malá kaple, protože i když mágové v zásadě vyznávají filozofický názor, který jsme uvedli výše, nemůže z vás být úspěšný mág, když děláte na bohy dlouhý nos. Nezáleží na tom, zda fungují v nehmotném nebo přeneseném slova smyslu. Protože i když mágové na bohy nevěří, jsou si jistí, že *bohové* v bohy věří.

Právě v té kapli teď leželo tělo Rumpála Žičky. Univerzita nařídila, že tam musí tělo každého mága ležet čtyřiaadvacet hodin. Tohle nařízení bylo vydáno po té ostudné události s Cimpdlichem Strukodojem, přezdívaným Hecíř, ke které došlo před třiceti lety.

Tělo Rumpála Žičky otevřelo oči. Na podlaze kaple zazvonily dvě mince.

Ruce, zkřížené na hrudi, se otevřely.

Rumpál zvedl hlavu. Nějaký pitomec mu zapíchl do břicha lilii.

Oči se mu stočily stranou. U hlavy mu z každé strany hořela jedna svíce.

Zvedl hlavu ještě o něco výš.

U nohou spatřil další dvě svíčky.

Díky bohu za starého Strukodoje, pomyslel si. Nebýt jeho, zíral bych teď zespoda na víko rakve vyrobené z laciné borovice. To je ale psina, pomyslel si. Já myslím. A naprosto jasně. Ohó!

Rumpál si zase lehl a cítil, jak jeho duch naplňuje tělo, jako roztavený žhavý kov naplňuje formu. Temnotou jeho mozku se začaly míhat dobřela rozpálené myšlenky a pobízely líné neuro-ny k pohybu.

Když byl ještě naživu, nikdy to tak skvělé nebylo.

Ale já nejsem mrtvý.

Nejsem ani mrtvý, ani živý.

Tak nějak neživý.

Nebo nemrtvý.

Páni, kámo...

Prudce se posadil. Svaly, které už posledních sedmdesát nebo osmdesát let pořádně nefungovaly, zasténaly přetížením. Poprvé v životě – pozor! opravil se, raději řeknu poprvé za svou existenci – byl Rumpál Žička plně pod kontrolou Rumpála Žičky. A Rumpál Žička se rozhodl, že se od nějaké hromádky svalů nedá omezovat.

Tělo teď vstalo. Kolena ještě chvíli vzdorovala, ale nedokázala odporovat děsivému náporu síly vůle, stejně jako nedokáže komár vzdorovat plameni letlampy.

Dveře kaple byly zamčené, ale Rumpál snadno zjistil, že mu stačí jen tak na ně zatlačit a zámek se začal vytrhávat ze dřeva, a když sevřel kliku, zůstaly v masivním kovu jeho otisky prstů. „Ježkovy oči,“ zasténal.

Vymanévroval do chodby. Vzdálený cinkot nádobí a příborů a tlumený bzukot hlasů dával tušit, že ve Velké síni se odbývá jedno ze čtyř pravidelných univerzitních jídel.

Zamyslel se nad tím, jestli může jíst, když je mrtvý. Asi ne, řekl si nakonec.

Ale *dokázal* by vůbec jíst? Ne že by měl hlad. Bylo to jen v tom, že... byl ve stavu, kdy věděl, že myšlení, chůze a veškerý

pohyb jsou jenom otázka pošimrání určitých nervových vláken, ale jak, u všech všudy, funguje takový žaludek?

Rumpálovi začalo docházet, že lidské tělo není řízeno moz-
kem, i když ten si většinou myslí něco jiného. V praxi je tělo
řízeno více než tuctem složitých automatických systémů, které
tikají a bzučí s takovou dokonalostí, že si jejich přítomnost ni-
kdo neuvědomuje, dokud se neporouchají.

Prozkoumal se z kontrolního stanoviště v mozku. Prohlédl
si tichou chemickou továrnu svých jater s tím samým pocitem
zmaru, jaký by zažil výrobce kanoí, který by si prohlížel kon-
trolní místnost supertankeru řízeného počítačem. Odhalení ta-
jemství ledvin vyžadovalo od Rumpála zvládnutí dokonalé led-
vinové kontroly. A když na to přijde, co je to *slezina*? A jak
vlastně funguje?

Srdce se mu divoce rozbušilo.

V tomto případě tedy spíš nerozbušilo.

„U všech bohů,“ zahuhlal Rumpál a opřel se o stěnu. Jak to
vlastně říkali? Strčil do několika slibně vyhlížejších nervů. Bylo
to *systola... diastola... systola... diastola...*? A pak tady máme
taky plíce...

Jako žonglér, který se pokouší udržet ve vzduchu osmnáct
talířů najednou, jako člověk, který se snaží naprogramovat vi-
deorekordér podle návodu, jež přeložil z japonštiny do holan-
dštiny korejský pěstitel rýže – nebo ještě přesněji jako člověk,
který konečně zjistil, co to je absolutní kontrola nad sebou
samým, tápal Rumpál Žička dál.

Mágové Neviditelné univerzity si zakládali na bohatých,
výživných jídlech. Nedalo se předpokládat, že by se někdo mohl
vázně věnovat magii, pokud by v sobě neměl trochu polévky,
sousto ryby, kousek divočiny, pár talířů dobrého masa, jednu
dvě zapečené paštiky, něco velkého a třaslavého se šlehačkou,
nějaký ten toust s pikantní pomazánkou, ovoce, ořechy a ke
kávě táfličku čokolády velkou jako cihla. Izolovalo to žaludek.

Bylo také důležité, aby se jídla podávala v pravidelném čase. To, jak říkali mágové, dodávalo celému dni ten správný tvar.

Jedinou výjimkou byl kvestor. Nejedl mnoho, protože si užíral nervy. Byl si jistý, že trpí anorexií,* protože kdykoliv se podíval do zrcadla, spatřil tam tlustého muže. Byl to většinou arcikancléř, který stál za ním a křičel na něj.

A byl to nešťastný kvestorův osud, co způsobilo, že seděl přímo proti dveřím, když je Rumpál Žička vyrazil, protože to bylo jednodušší než se trápit s klikami.

Kvestor prokousl dřevěnou lžici.

Mágové se otáčeli na sedadlech, aby viděli, co se děje.

Rumpál Žička se chvilku mlčky kymácel, zatímco se pokoušel ovládnout hlasivky, rty a jazyk a pak řekl: „Myslím, že bych dokázal strávit alkohol.“

První se vzpamatoval arcikancléř.

„Rumpále!“ zvolal. „Mysleli jsme si, že jste mrtev!“

Musel si v duchu přiznat, že to nebyl nejlepší začátek. Neukládáte lidi do kaple se svíčkami kolem hlavy a s lilií v ruce, když si myslíte, že je jen trochu bolí hlava a potřebují si na půl hodinky zdřímnout.

Rumpál postoupil o několik kroků kupředu. Několik nejblížeších mágů popadalo přes sebe v náhlé snaze udělat mu víc místa.

„Samozřejmě že jsem mrtvý, ty pitomý mladý blázne,“ zabručel Žička. „Nebo si myslíš, že jsem celou dobu, co jsem byl živý, vypadal takhle? Můj bože.“ Rozhlédl se po shromážděném výkvětu mágstva. „Není tady náhodou někdo, kdo by věděl, jak funguje slezina?“

* Pozn. překl.: Anorexie je chorobný stav, při němž pacient pod určitými záminkami (ve většině případů je to utkvělé přesvědčení, že musí zhubnout) zcela promyšleně odmítá potravu. Jedná se o nervovou chorobu, která může v některých případech skončit i smrtí postiženého.

Došel ke stolu a podařilo se mu usednout.

„Možná že má něco společného s trávením,“ pokračoval. „Je to stejně legrace, prožijete celý život a ta zatracená věc vám tiká někde v břiše nebo bublá, nebo co to vlastně dělá, a vy ani pořádně nevíte, k čemu ji máte. Nebo si vezměte, že v noci ležíte v posteli a najednou slyšíte, jak vám žaludek, nebo něco najednou udělá *glu-glu-šplouchy-glu-trrr-šplouch*. Pro vás je to jen takové nějaké bublání, ale kdo ví, jaké úžasně složité výměnné chemické procesy nám tam –“

„Vy jste *nemrtvý*?“ ozval se najednou kvestor, kterému se konečně podařilo přinutit mluvidla k činnosti.

„*Já* o to nestál,“ odpověděl mu zesnulý Rumpál. Díval se na všechno to jídlo a přemýšlel, jak to asi dělají ty plameny, které člověka pohánějí, když podobné věci mění na energii. „Vrátil jsem se jen proto, že jsem neměl kam jít. Myslíte, že já tak moc stojím o to, sedět zrovna tady?“

„Prosím vás, ale –“ začal arcikancléř, „nedozvěděl jste se nic... tedy, ten chlápek, víte, ten s lebkou a kosou a –“

„Ani jsem ho nezahlédl,“ odpověděl Rumpál stručně a se zájmem si prohlížel nejbližší talíře. „Fakt, když jste takhle nemrtví, chuť je tatam.“

Mágové si za jeho zády vyměňovali divoké signály. Pozvedl hlavu a usmál se na ně.

„A nemyslete si, že nevidím všechny ty divoké signály,“ ušklíbl se. A sám užasl, když zjistil, že neříká nic než čistou pravdu. Oči, které se posledních šedesát let pokoušely proniknout našedlým zrnitým závojem, teď fungovaly jako nejdokonalější optický výrobek.

Mysli mágů Neviditelné univerzity teď zaměstnávaly dva hlavní myšlenkové proudy.

Většina z nich si myslela zhruba tohle: To je strašné, je to opravdu starý Rumpál, byl to takový roztřesený milý bambula, ale jak se zbavíme *tohohle*? *Jak se toho zbavíme*?

Rumpálovi Žičkovi probíhala bzučící a blýskající kontrolní

kabinou v mozku jiná myšlenka: Výborně! Výborně, tak je to přece jen pravda. Posmrtný život existuje. A je skoro stejný. To mám ale štěstí.

„Tak fajn,“ usmál se nakonec spokojeně. „A co s tím chcete dělat?“

Bylo o pět minut později. Půl tuctu nejstarších mágů se tiše šouralo studenou chodbou, kterou protahoval vítr. Cestu chodbou jim prorážel arcikancléř, za nímž vlálo jeho objemné roucho.

Rozhovor zněl asi takhle:

„Musí to být starý Rumpál! Vždyť to i mluví jako on!“

„Není to starý Rumpál. Starý Rumpál byl mnohem starší.“

„Starší? Cože? Starší než *mrtvý*?“

„Řekl, že chce nazpět svou původní ložnici a já nevím, proč bych se kvůli němu měl stěhovat –“

„Viděli jste, jaké měl oči? Jako dva nebozezy!“

„Co? Proč... Co tím myslíš? Myslíš toho trpaslíka, co má lahůdkářství v ulici Kotevního řetězu?“

„Ne, já myslím to náradí, podle toho, jak se do mě zavrtávaly!“

„– je z něj překrásná vyhlídka do zahrady a já už si tam přestěhoval všechny věci, myslím si, že je to dost sprosté –“

„Už se tady stalo někdy něco podobného?“

„No, byl tady ten případ se Strukodojem –“

„No ano, ale co já vím, tak ten vůbec nebyl mrtvý, ale natřel si obličej zelenou barvou, pak shazoval víko z rakve a křičel „Apríl! Apríl!““

„*Zombii* jsme tady ale nikdy neměli.“

„Myslíš, že je z něj zombie?“

„No skoro bych řekl, že –“

„To znamená, že bude bušit do těch velkých bubnů a provozovat celou noc černošské tance?“

„Takové věci oni dělají?“

„Myslíš třeba starý Rumpál? To mi nepřipadá zrovna jako něco podle jeho gusta. Co si pamatuju, tak když byl ještě naživu, tančil hrozně nerad.“

„Jenže bůžkům vůdů se nedá ani trochu věřit. Já se řídím mottem: Nikdy nedůvěřuj bohům, kteří se pořád usmívají a nosí cylindr.“

„– tak na to bych se podíval, aby mě někdo vystěhoval z ložnice, na kterou jsem čekal celé roky, jen kvůli nějaké zombii –“
„Vážně? To je legrační motto.“

Rumpál Žička chodil dokolečka uvnitř své vlastní hlavy.

Tak to je vážně divná věc. Teď byl mrtev, nebo přesněji řečeno už nebyl naživu, nebo co to vlastně byl, a jeho myšlenky byly mnohem jasnější než kdykoliv předtím.

A ovládání těla mu připadalo čím dál tím snazší. O celé to dýchací ústrojí se skoro nemusel starat; jak se zdálo, slezina fungovala dokonale a smysly pracovaly naplno. Trávicí ústrojí však pro něj bylo pořád ještě tak trochu záhadou.

Podíval se na sebe do stříbrného talíře.

Pořád vypadal jako mrtvola. Bledá tvář, rudě podlité oči. Mrtvé tělo. Zatím sice v provozu, ale v praxi je mrtvé. Bylo to fér? Je to spravedlivé? Tak tohle je odměna za to, že skoro sto třicet let pevně věřil na převtělování duší?

Není div, že se nemrtví všeobecně považují za velmi rozzlobená a nebezpečná individua.

Brzo se mělo stát něco úžasného – tedy samozřejmě za předpokladu, že byste se na to celé dívali s dostatečným odstupem.

Pokud byste se dívali zblízka nebo jen nepříliš daleko, mělo se brzy stát něco strašného.

Byl v tom stejný rozdíl, jako když pozorujete na zimní obloze nádhernou novu, nebo se dostanete omylem do blízkosti supernovy. Jedna věc je pozorovat krásu ranní rosy, zdobící pavučiny, jako člověk, a druhá věc je být při tom mouchou.

Bylo to něco, co by se za obvyklých podmínek nestalo celé tisíce let.

A teď se to mělo stát.

Mělo se to stát v nejzazším koutku nepoužívaného příborníku v miniaturním sklepe ve Stínově, v nejstarší čtvrti Ankh-Morporku.

Plop.

Byl to zvuk, jaký by vydala první kapka deště, která dopadla do stoleté vrstvy prachu.

„Třeba by se nám podařilo přinutit nějakou černou kočku, aby mu přeběhla přes rakev!“

„On žádnou rakev nemá!“ zasténal kvestor, kterému už jeho vlastní příčetnost prokluzovala mezi prsty.

„No dobrá, tak mu koupíme nějakou pěknou, zbrusu novou rakev a pak přinutíme černou kočku, aby se mu po ní prošla?“

„Ne, to je pitomost. Tady pomůže jen voda! Musíme ho přinutit vypít vodu.“

„Cože?“

„Musí jím projít voda. To nemrtvé zahubí.“

Mágové, kteří se shromáždili v arcikancléřově pracovně, naslouchali jeho prohlášení s fascinovanou pozorností.

„To víš určitě?“ zeptal se dychtivě děkan.

„Známá věc,“ odpověděl mu s převahou lektor Zaniklých run.

„Ten se vyhýbal vodě už za života jako čert kříži,“ prohlásil po chvilce děkan s pochybnostmi.

„Když je mrtvý, tak by to mohlo být jiné.“

„Myslíš? No, něco na tom je!“

„*Tekutá* voda!“ prohlásil najednou lektor Zaniklých run. „Je to *tekoucí* voda. Promiňte! Nedokážou přejít třeba řeku!“

„No, *já* taky nedokážu přejít řeku,“ ušklíbl se děkan.

„Nemrtvý! Další nemrtvý!“ Kvestor začínal být poněkud hysterický.

„No tak, přestaňte si z něj utahovat,“ řekl lektor a poklepal roztřeseného kvestora po rameni.

„Ale to je pravda,“ bránil se děkan. „Nedokážu to, utopil bych se!“

„Jenže nemrtvý nedokáže přejít tekoucí vodu ani *po mostě!*“

„Počkejte, a víme tak jistě, že je to výjimka? Že se nám to tady nerozšíří jako nakažlivá choroba?“

Arcikancléř nervózně zabubnoval prsty na stolní desku.

„Mrtví lidé, kteří se nám potulují kolem – to je velmi nehygienické,“ řekl.

To je umlčelo. Ani jednoho z nich nenapadlo podívat se na to z téhle stránky, ale byla to jedna z těch věcí, které naopak Vzoromila Výsměška napadaly pravidelně.

Podle toho, z jakého zorného úhlu jste Vzoromila Výsměška posuzovali, mohl to být ten nejlepší, nebo ten nejhorší arcikancléř, jakého univerzita v posledních stech letech měla.

Tak například na jednu stranu ho bylo příliš mnoho. Nebylo to tím, že by byl nějak zvláště velký nebo objemný, ale tím, že měl ten typ velké osobnosti, která okamžitě vyplní každé volné místočko. Při večeřích se bohatýrsky opíjel a jeho opice bývaly hlučné a ukřičené, ale to se u mágů považovalo za všeobecně přijatelné chování. Jenže on se pak vrátil do svého pokoje, tam nějakou tu hodinu házel šipky a kolem páté ráno vyrazil k řece na kachny. Křičel na lidi. Pokoušel se s nimi *manipulovat*. A jen výjimečně si na sebe vzal pořádné roucho. Přesvědčil paní Vidlakovou, obávanou hlavní univerzitní hospodyni, aby mu ušila zvláštní oblek s pytlovitými kalhotami v křiklavě modré a červené, a dvakrát denně užaslí mágové pozorovali, jak pobíhá a poskakuje mezi univerzitními budovami. Špičatý mágský klobouk při tom měl na hlavě upevněný provázkem. Vesele na ně pokřikoval, protože základním kamenem celé teorie Vzoromila Výsměška o výchově lidí byla železná víra, že takové věci by se líbily každému, jen kdyby je jednou zkusil.

„Třeba umře,“ říkali si s nadějí v hlase, když otřeseně zírali,

jak prosekává led na Ankhu, aby si dal i v zimě svou oblíbenou rychlou ranní koupel. „Všechna ta zdravá cvičení mu musí strašlivě škodit.“

Na univerzitu se také donesly různé historky. Arcikancléř údajně absolvoval pěstní zápas s Navážkou. Vydržel prý dvě kola proti tomu obrovskému trollovi, který dělal holku pro všechno, ale především vyhazovače u Zašitého bubnu. Arcikancléř zápasil dokonce i s knihovníkem, protože se o to s někým vsadil, ale i když samozřejmě nevyhrál, ukončil zápas bez jediné zlomeniny. Arcikancléř neustále naléhal, aby univerzita postavila svůj vlastní fotbalový tým, který by se na Den Prasečí hlídky, kdy se pořádaly velké oslavy a hry, utkal se zástupci města.

Co se týče intelektuálních kvalit, získal Výsměšek své místo ze dvou důvodů. Jeden byl ten, že absolutně nikdy neměnil své mínění, ať se týkalo čehokoliv. Ten druhý spočíval v tom, že mu vždycky trvalo několik minut, než porozuměl jakékoliv nové myšlence, kterou mu někdo předkládal. To je u každého vedoucího, velitele i náčelníka neocenitelná vlastnost, protože každá věc, kterou se vám někdo pokouší ještě po dvou minutách vysvětlit, je pravděpodobně důležitá, zatímco když se někdo vzdá za necelou minutu, mluvil zřejmě o něčem, čím vás neměl ani obtěžovat.

Nicméně je pravda, že Vzoromila Výsměška bylo tolik, až se to zdálo být na jednoho člověka příliš.

Plop. Plop!

V temném příborníku, hluboko ve sklepe, se najednou zaplnila celá police.

Zato Rumpála Žičky, který se teď opatrně pohyboval chodbami, bylo přesně tolik, kolik byl jeden člověk schopen obsáhnout.

Tak tohle jsem nečekal, myslel si. Něco takového jsem si *nezasloužil*. Někde se musela stát chyba.

Na tváři ucítil svěží vánek a pochopil, že se ocitl někde venku. Před sebou viděl univerzitní brány, které byly pochopitelně zavřené.

Rumpál Žička najednou pocítil prudký záchvat klaustrofobie. Celé roky čekal na to, až zemře, nakonec se mu to opravdu splnilo, a teď byl zavřený v téhle... v tomhle *mauzoleu*, se spoustou starých nahluchlých mužů, kde by měl strávit zbytek svého života jako mrtvý. Dobrá, takže první věc, kterou musí udělat, je dostat se ven a sám se sebou jednou provždy pořádně skoncovat –

„Dobrý večer, pane Žičko.“

Velmi pomalu se otočil a spatřil malou postavu Afekta, trpaslíka, který pracoval na univerzitě jako zahradník. Afekt seděl v šeru na lavičce a pokuřoval dýmku.

„Aha. Nazdar, Afekte.“

„Tak jsem slyšel, že jste nás opustil, pane Žičko.“

„Ehm. No, ano. Tak nějak to bylo.“

„Ale už jste to překonal, jak vidím.“

Žička přikývl a nepřítomně se rozhlédl po okolních zdech. Univerzitní brány se každý večer při západu slunce zamykaly, a tak systém nutil studenty i zaměstnance, kteří se chtěli podívat do města, aby lezli přes zeď. Velmi pochyboval, že by ve svém stavu dokázal něco takového.

Zavřel a otevřel ruce. No dobrá...

„Existuje tady někde ještě nějaká jiná brána, Afekte?“ zeptal se.

„Ne, pane Žičko.“

„Dobrá, a kdyby tady měla být ještě jedna, na kterém místě by byla podle tebe nejlepší?“

„Já vám nějak nerozumím, pane Žičko?“

Ozval se zvuk týraného zdiva a vzápětí se v silné zdi objevil otvor, který tvarově vzdáleně připomínal Rumpála Žičku. Otvorem zvenčí se protáhla Rumpálova ruka a sebrala ze země špičatý klobouk.

Afekt si zapálil dýmku, která mu mezitím uhasla. V tomhle

zaměstnání vidí člověk spoustu opravdu zajímavých věcí, pomyslel si.

V temné uličce, která byla touhle dobou pustá a prázdná, stál mrtvý muž jménem Reginald Půlbotka. Když se opatrně rozhlédl na obě strany, vytáhl zpod pláště štětec a barvu a napsal na zeď následující slova:

MRTVÍ ANO! NEČINNÍ NE!

... a dal se na útěk, nebo lépe řečeno odšoural se neuvěřitelnou rychlostí.

Arcikancléř otevřel okno, za nímž byla hluboká noc.

„Poslouchejte,“ řekl.

Mágové poslouchali.

Někde štěkal pes. O kus dál zapískal zloděj, kterému vzápětí někdo odpověděl ze sousední střechy. V sousedství se hádal jakýsi manželský pár tím způsobem, který přinutí sousedy v širém okolí otevřít okna a jejich hádku patřičně komentovat. Ale to byla jen obvyklá hlavní témata, která zaznívala na pozadí věčného hukotu a šepotu města. Ankh-Morpork předl celou noc, cestou k ránu, jako obrovské živoucí stvoření, i když to bylo pochopitelně jen přirovnání.

„A co?“ zeptal se starší pAsák. „Já nic zvláštního neslyším.“

„To je právě to, o čem mluvím. Každý den umírají v Ankh-Morporku celé tucty lidí. Kdyby se všichni začali vracet zpátky jako starý Rumpál, nemyslíte, že bychom to poznali? Město by šílelo. Bylo by mnohem hlučnější, to bych se vsadil!“

„Ve městě se vždycky pohybují nějakí ti nemrtví,“ ozval se děkan pochybovačně. „Upříi, bání, nějaká ta zombie a tak dál.“

„Jistě, ale ti jsou tak nějak *nemrtví* mnohem přirozeněji, že?“ zavrtěl hlavou arcikancléř. „Naučili se s tím žít, tedy myslel jsem... ehm, nežít. Jsou to prostě rození neživí.“

„Nemůžete se *narodit* jako *neživý*,“ upozornil ho starší pAsák.*

„Já měl jenom na mysli, že je to taková tradice,“ odsekl mu arciklančér. „Tam, kde jsem vyrůstal, bylo několik velmi ctihodných upírů. Jejich rodina tam žila celá tisíciletí.“

„Dobrá, ale stejně pijou krev,“ neodpustil si starší pAsák. „To *mně* nijak zvlášť ctihodné nepřipadá.“

„Někde jsem četl, že oni vlastně vůbec nepotřebují k životu krev,“ vmísil se do hovoru děkan, který se třásl touhou pomoci. „Potřebují jenom něco, co je v krvi. Myslím, že se to jmenuje hemogoblin.“

Pohledy všech ostatních mágů se obrátily k němu.

Děkan pokrčil rameny. „Já o tom nic nevím,“ prohlásil. „Hemogoblin. Tak se tomu fakt říká. Má to něco společného se železem v krvi.“

„Jsem si, sakra, jistý, že *já* žádné železné gobliny v krvi nemám!“ ohradil se popuzeně starší pAsák.

„No, v každém případě jsou lepší než zombie,“ snažil se odvést děkan řeč jinam. „Mnohem lepší. Upíři se alespoň pořád nepotulují kolem a nešoupají nohama.“

„Člověka můžete v zombii proměnit dost snadno,“ ozval se lektor Zaniklých run konverzačním tónem. „Nepotřebujete k tomu dokonce ani magii. Stačí játra jisté velmi vzácné ryby a výtažek z určitého kořene. Jedna lžička – a když se probudíte, je z vás zombie.“

„Jaká je to ryba?“ zeptal se dychtivě starší pAsák.

„Jak to mám vědět?“

* Pozn. autora: Místo staršího pAsáka bylo velmi neobvyklé, stejně jako jeho název. V některých komunitách bývá starší pAsák jednou z nejdůležitějších postav celého sboru, v jiných je to pouze člověk, který dohlíží na pasoucí se dobytek nebo koně. Starší pAsák na Neviditelné univerzitě byl filozof, který vypadal jako kůň, a tak téměř přirozeně spojoval oba významy.

„A jak to vůbec může *někdo* vědět?“ ušklíbl se starší pAsák zlomyslně. „Znáte snad někoho, kdo se ráno probudil a řekl: ‚Hele, mám skvělejší nápad, proměním někoho v zombii? Jediný, co k tomu potřebuju, jsou játra vzácný ryby a kus kořene, už mi jenom zbývá najít ty pravý? Postavte se do fronty před domem. Č. 94 – játra z Rudého pruhobřicha a Šílencův kořen... nefunguje. Č. 95 – játra Pichlouna a kořen Dum-dum... nefunguje. Č. 96 –“

„Co to tady vlastně žvaníte?“ zeptal se arcikancléř.

„Snažil jsem se jen poukázat na absolutní nepravděpodobnost výroku –“

„Buďte zticha,“ přikázal arcikancléř vážně. „Mám takový dojem... jsem si skoro jistý... podívejte, smrt musí pokračovat, ne? Smrt je něco, co je věčné, nemůže se to přestat dít. Kvůli tomu vlastně existuje život, ne? Jste nejdřív živý a pak mrtvý. Přestat to prostě nemůže.“

„Jenže pro Rumpála nepřišel,“ upozornil ho děkan.

„Neustále to pokračuje,“ nedal se odbýt Vzoromil Výsměšek. „Dřív nebo později všechno zemře. Dokonce i zelenina.“

„No nevím, jestli si kdy Smrt přišel vzít nějaký brambor,“ zapochyboval děkan.

„Smrt bere všechno,“ arcikancléř trval pevně na svém. Mágové moudře pokývali hlavami.

Chvíli bylo ticho a pak se znovu ozval starší pAsák: „Víte, že jsem tuhle četl, že každý atom vašeho těla se jednou za sedm let vymění za nový? Neustále vám přibývají nové a ty staré zase odpadávají. To se děje průběžně, no řekněte, není to úžasné?“

Starší pAsák dokázal udělat s konverzací totéž co hustý sirup s kolečkami v hodinkách.

„Vážně? A co se stane s těmi starými?“ otočil se k němu Vzoromil, kterého pAsákovy údaje proti jeho vůli zaujaly.

„To nevím, ale asi se jen tak vznášejí ve vzduchu, řekl bych, než se zase nalepí na někoho jiného.“

Jak se zdálo, to arcikancléře poněkud zarazilo.

„Cože? To jako myslíte i na mágy?“

„No určitě. Je to část zázraku bytí.“

„Žeby? No, mně to spíš připadá jako pěkně nezdravá záležitost,“ zamračil se arcikancléř. „Předpokládám, že se to nedá nějak zarazit?“

„Neřekl bych,“ zavrtěl starší pAsák pochybovačně hlavou. „Já si totiž myslím, že nikdo nemá právo zasahovat do zázraku bytí.“

„Ale to potom znamená, že všechno je složeno ze všeho jiného,“ zamračil se Vzoromil ještě víc.

„No právě! Není to úžasné?“

„To tedy ne! Nechutné je to!“ odsekl Výsměšek krátce. „Ale chtěl jsem říct něco jiného. Chtěl jsem říct, že...“ Odmlčel se a pokoušel se najít přetrženou nit. „Ano, nemůžete prostě zrušit smrt, to je to. Smrt nemůže umřít. To je, jako kdybyste chtěli po škorpionovi, aby bodl sám sebe.“

„No, když už o tom mluvíte,“ začal starší pAsák, který byl vždycky ochotný poskytnout nějaké ty údaje, „*někteří* škorpioni, když se dostanou do –“

„Sklapněte,“ řekl arcikancléř.

„Nemůžeme tady přece trpět nemrtvého mága, který se bude potulovat po univerzitě,“ zvýšil hlas děkan. „Nikdy nevíte, co si může vzít do hlavy. Musíme ho... musíme tomu udělat přítrž. Pro jeho vlastní dobro.“

„To je ono,“ přikývl Výsměšek. „Pro jeho vlastní dobro. Nemělo by to být zase tak těžké. Musí být přece spousta způsobů, jak se takového nemrtvého zbavit.“

„Česnek,“ oznámil společnosti starší pAsák. „Nemrtví nenávidí česnek.“

„No, to jim nemůžeš mít za zlé. Sám to svinstvo nemůžu vystát,“ otrásl se děkan.

„Nemrtvý! Je to nemrtvý!“ vykřikl kvestor a ukazoval na něj obviňujícím prstem. Nikdo si ho nevšímal.

„Samozřejmě, a pak jsou tady svěcené předměty,“ pokračo-

val starší pAsák. „Ten váš obyčejný nemrtvý se většinou rozpadne na prach, jen co mu je ukážete. A taky nemá rád denní světlo. A kdyby došlo k nejhoršímu, pořád ho ještě můžete zakopat někde na křižovatce. To je naprosto dokonalý způsob, to mi věřte. A taky do něho můžete vrazit kolík, když chcete mít sto-procentní jistotu. To už fakt nevstane.“

„S mystickými runami,“ řekl kvestor.

„No, třeba. Myslím, že může mít mystické runy,“ připustil starší pAsák neochotně.

„Já si myslím, že na normální kotlík žádné runy nepatří,“ zabručel děkan. „Stačí čistá černá nádoba.“

„Ale nejsou špatné mosazné ornamenty,“ přispěl do debaty lektor Zaniklých run.

„Buďte zticha,“ napomenul je arcikancleř.

Plop.

Závěsy dveří starého příborníku konečně povolily a obsah skříňky vyhřezl do místnosti.

Seržant Tračník z ankh-morporské Noční hlídky právě střežil Mosazný most, hlavní spojovací článek mezi Ankhem a Morporkem. Před odcizením.

Když přišlo na prevenci zločinu, považoval seržant Tračník za bezpečnější myslet ve velkém.

Existovala jedna myšlenková škola, která tvrdila, že nejlepší způsob, jak si v Ankh-Morporku vydobýt pověst bystrého strážce zákona, je střežit úzké uličky, parky a temná zákoutí, podplácet informátory, sledovat podezřelé a tak dál.

Co se týkalo seržanta Tračníka, ten byl v téhle škole notorickým záškolákem. Jistě by si pospíšil vám vysvětlit, že *ne proto*, že pokoušet se snížit ankh-morporskou zločinnost je totéž jako pokoušet se snížit obsah soli v moři, ani ne proto, že jediné uznání, kterého by se takový člověk dočkal, by znělo nějak jako: „Hej, koukni, támhleta mrtvola, co leží ve stoce u cesty, není to

seržant Tračník?“ Bylo to tím, že inteligentní a moderní policijní důstojník, který myslel dopředu, by měl být vždy alespoň o krok před současným zločincem. Jednoho dne se někdo pokusí ukrást Mosazný most a seržant Tračník tam bude čekat.

Mezitím most představoval klidné místočko za větrem, kde si mohl v klidu zapálit a nemusel se dívat na nic, co by ho rozrušilo.

Opřel se s lokty položenými na zábradlí a jen tak pomalu přemýšlel o životě.

Z mlhy se vynořila postava. Seržant Tračník poznal charakteristický špičatý klobouk, jaký nosí jen mágové.

„Dobrý večer, důstojníku,“ zakrákoral majitel klobouku.

„Brý ráno, vaše ctihodnosti.“

„Byl byste tak laskav a pomohl mi nahoru na zábradlí, důstojníku?“

Seržant Tračník zaváhal. Ale ten chlapík byl skutečný mág. Člověk, který by odmítl pomoc mágovi, se mohl dostat do vážných potíží.

„Zkoušíte nějakou novou magii, ctihodnosti?“ řekl a pomáhal nevelkému, ale neuvěřitelně těžkému tělu na polorozpadlé kamenné zábradlí.

„Ne.“

Rumpál Žička seskočil z mostu. Ozvalo se začvachtání.*

Seržant Tračník se podíval přes zábradlí a viděl, jak se vody Ankh-Morporku pomalu zavírají.

Tihle mágové. Vždycky musí mít něco extra.

Chvíli pozoroval hladinu. Po několika minutách se špinavý škrálop, který pokrýval hladinu, začal hýbat a voda u jednoho

* Pozn. autora: Je pravda, že nemrtví nedokáží překonat tekutou vodu. Jenže od přírody silně zkalená řeka Ankh, jejíž voda byla ztěžklá hlínou, splavenou vysoko na pláních, se po tom, co protekla městem (jeden milion obyvatel), těžko dala nazvat „tekoucí“, a když už jsme u toho, tak „vodou“ už vůbec ne.

mostního pilíře, v místě, kde shora sestupovalo k vodě staré dřevěné schodiště, se zčeřila.

Nad hladinou se objevil špičatý klobouk.

Seržant Tračník slyšel, jak mág pomalu vystupuje po schodech a tiše si kleje do vousů.

Rumpál Žička se objevil nahoře na mostě. Byl dokonale promočený.

„Měl byste se jít převléct, ctihodnosti,“ nabádal ho seržant Tračník. „Jestli zůstanete v těch mokrých šatech, mohl byste z toho mít smrt.“

„Už se bojím!“

„Na vašem místě bych si hezky sedl k roztopenému krbu a pořádně si zahřál nohy.“

„Pch!“

Seržant Tračník zíral na Rumpála Žičku, který stál ve své soukromé louži.

„Zkoušel jste nějakou speciální podvodní magii, ctihodnosti?“ nadhodil.

„Ne tak docela, důstojníku.“

„Vždycky jsem si přál vědět, jak to pod vodou vypadá,“ pustil se seržant odvážně do dalšího rozhovoru. „Tajemství hlubin, podivná a nevídaná stvoření... maminka mi kdysi vyprávěla takovou pohádku o jednom malém chlapci, který se proměnil v mořskou pannu, no, ne teda, ona to nebyla tak docela mořská *panna*, spíš mořský... é... no prostě se proměnil a zažil spoustu různých dobrodružství pod moř–“*

Pod zuřivým pohledem Rumpála Žičky se jeho hlas pomalu vytratil.

„Je to nuda,“ řekl Rumpál. Obrátil se k odchodu a pomalu mizel v mlze. „Nuda, to mi věřte. Strašlivá nuda.“

* Pozn. překl.: Maminka Tračníkovi pravděpodobně vyprávěla knihu *Vodní děti* od Charlese Kingsleye, ale jak k ní ta dobrá žena přišla, to je mi skutečně záhadou.